

EDYCJA SĄDOWA

---

25. WYDANIE 2014

KC

Kodeks cywilny

KPC

Kodeks postępowania cywilnego

KRO

Kodeks rodzinny i opiekuńczy

KSCU

Koszty sądowe cywilne

oraz inne akty prawne

C·H·BECK

EDYCJA SĄDOWA

Kodeks cywilny
Kodeks postępowania cywilnego
Kodeks rodzinny i opiekuńczy
Koszty sądowe cywilne

Polecamy inne nasze publikacje z zakresu prawa cywilnego:

Edward Gniewek, Piotr Machnikowski (red.)
KODEKS CYWILNY. KOMENTARZ, wyd. 6
Komentarze Kodeksowe

Zbigniew Radwański, Janina Panowicz-Lipska
POLSKIE USTAWY
Zbiór Przepisów

Adam Olejniczak, Zbigniew Radwański
PRAWO CYWILNE – CZĘŚĆ OGÓLNA, wyd. 12
Podręczniki Prawnicze

E. Gniewek, P. Machnikowski (red.)
ZARYS PRAWA CYWILNEGO
Studia Prawnicze

A. Zieliński
**KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO.
KOMENTARZ, wyd. 7**
Komentarze Kodeksowe

Kazimierz Piasecki (red.)
**KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO.
KOMENTARZ, Tom I-II, wyd. 5**
Duże Komentarze Becka

www.ksiegarnia.beck.pl

Kodeks cywilny
Kodeks postępowania
cywilnego
Kodeks rodzinny
i opiekuńczy
Koszty sądowe cywilne

Teksty jednolite
wraz z indeksem rzeczowym

25. wydanie

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2014

**Kodeks cywilny
Kodeks postępowania cywilnego
Kodeks rodzinny i opiekuńczy
Koszty sądowe cywilne**

25. wydanie
Stan prawny: 1 lipca 2014 r.

Redakcja: Aneta Flisek

© Wydawnictwo C.H.Beck 2014

Informacje wydawcy: Spisy treści poszczególnych aktów oraz tytuły artykułów umieszczone w nawiasach kwadratowych pochodzą od redakcji. Są one, tak jak i przypisy, chronione prawem autorskim.

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Białostockie Zakłady Graficzne S.A.

ISBN 978-83-255-6588-6

ISBN e-book 978-83-255-6589-3

Spis treści

Wstęp – Prof. Andrzej Zieliński	VII
Wykaz skrótów	XI
1. Kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. Nr 16, poz. 93)	1
2. Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. Nr 16, poz. 94)	215
3. Kodeks postępowania cywilnego z dnia 17 listopada 1964 r. (Dz.U. Nr 43, poz. 296)	231
4. Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego z dnia 17 listopada 1964 r. (Dz.U. Nr 43, poz. 297)	605
5. Ustawa o księgach wieczystych i hipotece z dnia 6 lipca 1982 r. (Dz.U. Nr 19, poz. 147)	613
6. Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. Nr 9, poz. 59)	643
7. Ustawa – Przepisy wprowadzające Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. Nr 9, poz. 60)	695
8. Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 167, poz. 1398)	699
9. Prawo prywatne międzynarodowe z dnia 4 lutego 2011 r. (Dz.U. Nr 80, poz. 432)	735
Indeks rzeczowy	751

Wstęp

Prof. Andrzej Zieliński

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Kolejne, dwudzieste piąte wydanie z cyklu „Edycja sądowa” podstawowych przepisów regulujących problematykę prawa cywilnego, materialnego i procesowego (Kodeks cywilny, Kodeks postępowania cywilnego, Kodeks rodziny i opiekuńczy oraz ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) zostało wzbogacone o najnowsze zmiany. W ten sposób w jednym książkowym wydaniu zostały zgromadzone akty prawne o fundamentalnym dla regulacji prawa cywilnego znaczeniu.

Prawo cywilne, w szerokim rozumieniu tego pojęcia, stanowi jedną z podstawowych gałęzi systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Reguluje ono bowiem istotny element obowiązującego w Polsce porządku prawnego. Przedmiotem regulacji prawa cywilnego są stosunki majątkowe oraz osobiste stosunki niemajątkowe, a zatem dotyka ono ważnych dziedzin życia każdego obywatela. Wszakże Kodeks cywilny w swoim art. 1 stanowi, że reguluje on stosunki cywilnoprawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi. Przy takim ujęciu problemu w obręb pojęcia prawa cywilnego należy włączyć te wszystkie przepisy prawa, które są konstruowane w sposób przyjęty dla stosunków cywilnoprawnych. Należą do niej niewątpliwie również przepisy prawa rodzinnego, skodyfikowane w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Legislacyjne wyodrębnienie tej dziedziny prawa nastąpiło dopiero w 1950 r. i tak, z różnymi zmianami, pozostało do dnia dzisiejszego. Aktualne prace nad nowym Kodeksem cywilnym zakładają jednak włączenie regulacji dotyczącej prawa rodzinnego i opiekuńczego do Kodeksu cywilnego, jako jego integralnej części.

Te podstawowe akty prawa cywilnego materialnego uwieńczają Kodeks postępowania cywilnego. Przepisy tego Kodeksu służą do realizowania norm prawa materialnego w sprawach cywilnych w drodze ich przymusowego urzeczywistnienia. Postępowanie cywilne można więc określić, jako prawnie uregulowany zespół działań, które zmierzają do skonkretyzowania i przymusowego zrealizowania norm prawa cywilnego materialnego, w formie prawem przewidzianej.

W warunkach gospodarki rynkowej znacznie wzrosło znaczenie przepisów ustawy z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotecę (t.j.

Wstęp

Dz.U. z 2013 r. poz. 707 ze zm.). Księgi wieczyste są rejestrami urzędowymi, których celem jest ujawnianie aktualnego stanu prawnego nieruchomości (art. 1 cytowanej ustawy), co ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa obrotu prawnego nieruchomościami, bowiem zgodnie z art. 2 tej ustawy księgi wieczyste są jawne. Z kolei hipotekę ustanawia się w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności poprzez obciążenie nieruchomości prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją własnością się stała, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (hipoteka). Przedmiotem hipoteki może być także użytkowanie wieczyste wraz z budynkami i urządzeniami na użytkowanym gruncie stanowiącym własność użytkownika wieczystego, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu oraz wierzytelność zabezpieczona hipoteką.

Zasadniczym celem hipoteki jest zabezpieczenie wierzytelności polegające na uprzywilejowaniu usytuowaniu wierzyciela hipotecznego w stosunku do wierzycieli osobistych. Do istoty instytucji hipoteki należy jej skuteczność wobec każdego aktualnego właściciela nieruchomości, bez względu na to, czy ta osoba była właścicielem nieruchomości w momencie ustanowienia hipoteki.

Do powstania hipoteki (za wyjątkiem hipoteki powstającej z mocy prawa) niezbędny jest wpis w księdze wieczystej.

Jak wynika z krótkiej charakterystyki ustawy o księgach wieczystych i hipotece, ma ona istotne znaczenie dla zabezpieczenia wierzytelności powstałych w obrocie prawnym, zarówno profesjonalnym, jak i nieprofesjonalnym. Stąd zamieszczenie tej ustawy w omawianym zbiorze przepisów jest ze wszech miar słuszne i pożyteczne.

Podobnie trafną decyzją jest objęcie niniejszym zbiorem przepisów ustawy z dnia 4.2.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. Nr 80, poz. 432). Ustawa ta określa prawo właściwe dla międzynarodowych stosunków osobistych i majątkowych w zakresie prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy. Nie stosuje się jej jednak, jeżeli umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, postanawia inaczej. Istotne znaczenie ma zasada, według której prawa obcego stosować nie można, jeżeli jego stosowanie miałyby skutki sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Wobec nieskrępowanej możliwości przemieszczania się przez obywateli polskich po świecie coraz częściej powstają sytuacje, w których omawiana ustawa ma zastosowanie. Dlatego jej umieszczenie w zbiorze uznać należy za pożyteczne i uzasadnione.

Ustawa z dnia 28.7.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.) wprowadza jednolite pojęcie „opłaty”, przy czym wyróżnia się jej trzy rodzaje, a mianowicie opłatę stałą, stosunkową i podstawową, zachowując również dotychczasowe pojęcie opłaty tymczasowej. Istotnym *novum* ustawy jest dodany do KPC art. 130² § 1, który nakłada na profesjonalnych pełnomocników (adwokatów, radców prawnych i rzeczników patentowych) obowiązek uiszczania opłat należnych od wnoszonych przez nich pism procesowych, bez wzywania do ich uiszczania.

Zamieszczone w niniejszym zbiorze ustawy stanowią podstawową regulację prawną w zakresie spraw cywilnych, łącznie z sądowym postępowaniem w tych sprawach. Koncepcję tę należy uznać za pożyteczną i celową, gdyż zbiór przepisów, o których mowa, będzie niezwykle przydatnym narzędziem w praktyce sędziów, adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych, radców Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa oraz aplikantów wymienionych zawodów, a także prokuratorów przy wytaczaniu powództw w sprawach karnych i cywilnych oraz ich udziałem w sprawach cywilnych, rodzinnych, opiekuńczych i ze stosunku pracy.

Aktualne, dwudzieste piąte już wydanie zbioru wybranych przepisów prawa cywilnego uwzględnia zmiany nowelizacyjne tych przepisów. Zmiany te dotyczą Kodeksu postępowania cywilnego, które zostały wprowadzone:

1. Ustawą z 24.1.2014 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 379); zmianie uległ przepis **art. 831 KPC** w związku z nowelizacją ustawy z 27.8.2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.):
  - w § 1 po pkt 2 dodano **pkt 2a** w związku ze zmianą katalogu środków publicznych. Przepis ten wyłącza spod egzekucji określone środki pochodzące z programów finansowych z udziałem tych środków,
  - zmieniono § 2, jako konsekwencję powyższej zmiany, wyłączając spod egzekucji sumy i świadczenia w naturze już wypłacone lub wydane, a także środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne powstałe w ramach realizacji projektu. Przyjęta zmiana weszła w życie 8.4.2014 r.
2. Ustawą z 7.2.2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2014 r. poz. 293):
  - **art. 670 KPC** otrzymał nowe brzmienie. W zdaniu drugim przepisu zmieniono słowo „spadkobierca” na „spadkodawca” i w ten sposób usunięto oczywisty błąd ustawodawcy,

Wstęp

- **art. 783 KPC** został zmieniony w § 1, § 1¹ § 3, § 4 i w § 4¹; zmiany te dotyczą klauzuli wykonalności,
- **art. 797 KPC** otrzymał nowe brzmienie w § 2 i § 3, dotyczących terminów zażalenia na postanowienie sądu co do nadania klauzuli wykonalności.

Wskazane zmiany weszły w życie 10.4.2014 r.

3. Ustawą z 7.2.2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2014 r. poz. 435):
  - w **art. 394 § 1 pkt 9 KPC** oraz w **art. 394²** dodano: „zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu”.
4. Ustawą z 4.4.2014 r. o ustaleniu zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2014 r. poz. 567):
  - w **art. 833 § 6 KPC** dodatkowo wyłączono spod egzekucji zasiłki opiekunów. Owa zmiana weszła w życie 15.5.2014 r.
5. Ustawą z 4.4.2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby powstających w związku ze służbą (Dz.U. z 2014 r. poz. 616):
  - **art. 476 § 2 pkt 5 KPC** otrzymał nowe brzmienie. W przepisie tym zmieniono określenie „odszkodowań” na „świadczeń odszkodowawczych” oraz dodano: Straż Graniczną, Państwową Straż Pożarną, Biuro Ochrony Rządu, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne,
  - z kolei w **§ 5 pkt 2 lit. d** cytowanego przepisu do pojęcia „ubezpieczony” dodano pracowników wymienionych wyżej służb.

Wykaz skrótów

Cyfry w nawiasach oznaczają pozycję w spisie treści.

KC	.....	Kodeks cywilny (1)
KPC	.....	Kodeks postępowania cywilnego (3)
KRO	.....	Kodeks rodzinny i opiekuńczy (6)
KSCU	.....	Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (8)
KWU	.....	Ustawa o księgach wieczystych i hipotece (5)
PrPrywM	.....	Prawo prywatne międzynarodowe (9)
PWK	.....	Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (2)
PWKPC	.....	Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego (4)
PWKRO	.....	Przepisy wprowadzające Kodeks rodzinny i opiekuńczy (7)

1. Kodeks cywilny¹

z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. Nr 16, poz. 93)

Tekst jednolity z dnia 17 grudnia 2013 r. (Dz.U. 2014, poz. 121)²

Spis treści

	Art.
Księga Pierwsza. Część ogólna	1–125
Tytuł I. Przepisy wstępne	1–7
Tytuł II. Osoby	8–43 ¹⁰
Dział I. Osoby fizyczne	8–32
Rozdział I. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych	8–24
Rozdział II. Miejsce zamieszkania	25–28
Rozdział III. Uznanie za zmarłego	29–32
Dział II. Osoby prawne	33–43
Dział III. Przedsiębiorcy i ich oznaczenia	43 ¹ –43 ¹⁰
Tytuł III. Mienie	44–55 ⁴
Tytuł IV. Czynności prawne	56–109 ⁹
Dział I. Przepisy ogólne	56–65
Dział II. Zawarcie umowy	66–72 ¹
Dział III. Forma czynności prawnych	73–81
Dział IV. Wady oświadczenia woli	82–88
Dział V. Warunek	89–94
Dział VI. Przedstawicielstwo	95–109 ⁹
Rozdział I. Przepisy ogólne	95–97
Rozdział II. Pełnomocnictwo	98–109
Rozdział III. Prokura	109 ¹ –109 ⁹
Tytuł V. Termin	110–116
Tytuł VI. Przedawnienie roszczeń	117–125
Księga Druga. Własność i inne prawa rzeczowe	126–352
Tytuł I. Własność	126–231
Dział I. Przepisy ogólne	126–139
Dział II. Treść i wykonywanie własności	140–154
Dział III. Nabycie i utrata własności	155–194
Rozdział I. Przeniesienie własności	155–171
Rozdział II. Zasiedzenie	172–178
Rozdział III. Inne wypadki nabycia i utraty własności	179–194

¹ Treść odnośnika publikujemy na końcu ustawy.

² Tekst jednolity ogłoszono dnia 23.01.2014 r.

Dział IV. Współwłasność	195–221
Dział V. Ochrona własności	222–231
Tytuł II. Użytkowanie wieczyste	232–243
Tytuł III. Prawa rzeczowe ograniczone	244–335
Dział I. Przepisy ogólne	244–251
Dział II. Użytkowanie	252–284
Rozdział I. Przepisy ogólne	252–265
Rozdział II. Użytkowanie przez osoby fizyczne	266–270 ¹
Rozdział III. Użytkowanie przez rolnicze spółdzielnie produkcyjne	271–282
Rozdział IV. Inne wypadki użytkowania	283–284
Dział III. Służebności	285–305 ⁴
Rozdział I. Służebności gruntowe	285–295
Rozdział II. Służebności osobiste	296–305
Rozdział III. Służebność przesyłu	305 ¹ –305 ⁴
Dział IV. Zastaw	306–335
Rozdział I. Zastaw na rzeczach ruchomych	306–326
Rozdział II. Zastaw na prawach	327–335
Tytuł IV. Posiadanie	336–352
Księga Trzecia. Zobowiązania	353–921¹⁶
Tytuł I. Przepisy ogólne	353–365 ¹
Tytuł II. Wielość dłużników albo wierzycieli	366–383
Dział I. Zobowiązania solidarne	366–378
Dział II. Zobowiązania podzielne i niepodzielne	379–383
Tytuł III. Ogólne przepisy o zobowiązaniach umownych	384–396
Tytuł IV. (<i>uchylony</i>)	397–404
Tytuł V. Bezpodstawne wzbogacenie	405–414
Tytuł VI. Czyny niedozwolone	415–449
Tytuł VI ¹ . Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny	449 ¹ –449 ¹¹
Tytuł VII. Wykonanie zobowiązań i skutki ich niewykonania	450–497
Dział I. Wykonanie zobowiązań	450–470
Dział II. Skutki niewykonania zobowiązań	471–486
Dział III. Wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych	487–497
Tytuł VIII. Potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu	498–508
Tytuł IX. Zmiana wierzyciela lub dłużnika	509–526
Dział I. Zmiana wierzyciela	509–518
Dział II. Zmiana dłużnika	519–526
Tytuł X. Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika	527–534
Tytuł XI. Sprzedaż	535–602
Dział I. Przepisy ogólne	535–555 ¹
Dział II. Rękojmia za wady	556–576
Dział III. Gwarancja jakości	577–582
Dział IV. Szczególne rodzaje sprzedaży	583–602
Rozdział I. Sprzedaż na raty	583–588

Rozdział II. Zastrzeżenie własności rzeczy sprzedanej. Sprzedaż na próbę	589–592
Rozdział III. Prawo odkupu	593–595
Rozdział IV. Prawo pierwokupu	596–602
Tytuł XII. Zamiana	603–604
Tytuł XIII. Dostawa	605–612
Tytuł XIV. Kontrakcja	613–626
Tytuł XV. Umowa o dzieło	627–646
Tytuł XVI. Umowa o roboty budowlane	647–658
Tytuł XVII. Najem i dzierżawa	659–709
Dział I. Najem	659–692
Rozdział I. Przepisy ogólne	659–679
Rozdział II. Najem lokalu	680–692
Dział II. Dzierżawa	693–709
Tytuł XVII ¹ . Umowa leasingu	709 ¹ –709 ¹⁸
Tytuł XVIII. Użyczenie	710–719
Tytuł XIX. Pożyczka	720–724
Tytuł XX. Umowa rachunku bankowego	725–733
Tytuł XXI. Zlecenie	734–751
Tytuł XXII. Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia	752–757
Tytuł XXIII. Umowa agencyjna	758–764 ⁹
Tytuł XXIV. Umowa komisju	765–773
Tytuł XXV. Umowa przewozu	774–793
Dział I. Przepisy ogólne	774–775
Dział II. Przewóz osób	776–778
Dział III. Przewóz rzeczy	779–793
Tytuł XXVI. Umowa spedycji	794–804
Tytuł XXVII. Umowa ubezpieczenia	805–834
Dział I. Przepisy ogólne	805–820
Dział II. Ubezpieczenia majątkowe	821–828
Dział III. Ubezpieczenia osobowe	829–834
Tytuł XXVIII. Przechowanie	835–845
Tytuł XXIX. Odpowiedzialność, prawo zastawu i przedawnienie roszczeń utrzymujących hotele i podobne zakłady	846–852
Tytuł XXX. Umowa składu	853–859 ⁹
Tytuł XXXI. Spółka	860–875
Tytuł XXXII. Poreczenie	876–887
Tytuł XXXIII. Darowizna	888–902
Tytuł XXXIII ¹ . Przekazanie nieruchomości	902 ¹ –902 ²
Tytuł XXXIV. Renta i dożywocie	903–916
Dział I. Renta	903–907
Dział II. Dożywocie	908–916
Tytuł XXXV. Ugoda	917–918
Tytuł XXXVI. Przyrzeczenie publiczne	919–921
Tytuł XXXVII. Przekaz i papiery wartościowe	921 ¹ –921 ¹⁶
Dział I. Przekaz	921 ¹ –921 ⁵
Dział II. Papiery wartościowe	921 ⁶ –921 ¹⁶

Księga Czwarta. Spadki	922–1088
Tytuł I. Przepisy ogólne	922–930
Tytuł II. Dziedziczenie ustawowe	931–940
Tytuł III. Rozrządzenia na wypadek śmierci	941–990 ¹
Dział I. Testament	941–958
Rozdział I. Przepisy ogólne	941–948
Rozdział II. Forma testamentu	949–958
Oddział 1. Testamenty zwykłe	949–951
Oddział 2. Testamenty szczególne	952–955
Oddział 3. Przepisy wspólne dla testamentów zwykłych i szczególnych	956–958
Dział II. Powołanie spadkobiercy	959–967
Dział III. Zapis i polecenie	968–985
Rozdział I. Zapis zwykły	968–981
Rozdział II. Zapis windykacyjny	981 ¹ –981 ⁶
Rozdział III. Polecenie	982–985
Dział IV. Wykonawca testamentu	986–990 ¹
Tytuł IV. Zachówek	991–1011
Tytuł V. Przyjęcie i odrzucenie spadku	1012–1024
Tytuł VI. Stwierdzenie nabycia spadku lub przedmiotu zapisu win- dykacyjnego, poświadczenie dziedziczenia i ochrona spadko- biercy	1025–1029 ¹
Tytuł VII. Odpowiedzialność za długi spadkowe	1030–1034 ³
Tytuł VIII. Wspólność majątku spadkowego i dział spadku	1035–1046
Tytuł IX. Umowy dotyczące spadku	1047–1057
Tytuł X. Przepisy szczególne o dziedziczeniu gospodarstw rolnych	1058–1088

Odnosnik nr 1

Księga Pierwsza. Część ogólna

Tytuł I. Przepisy wstępne

Art. 1. [Zakres regulacji] Kodeks niniejszy reguluje stosunki cywilno-prawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi.

Art. 2. (uchylony)

Art. 3. [Nieretroakcja] Ustawa nie ma mocy wstecznej, chyba że to wynika z jej brzmienia lub celu.

Art. 4. (uchylony)

Art. 5. [Nadużycie prawa] Nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub za-

niechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Art. 6. [Ciężar dowodu] Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Art. 7. [Domniemanie dobrej wiary] Jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary.

Tytuł II. Osoby

Dział I. Osoby fizyczne

Rozdział I. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych

Art. 8. [Początek] § 1. Każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną.

§ 2. (*uchylony*)

Art. 9. [Domniemanie urodzenia się żywym] W razie urodzenia się dziecka domniemywa się, że przyszło ono na świat żywe.

Art. 10. [Uzyskanie pełnoletności] § 1. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście.

§ 2. Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa.

Art. 11. [Pełna zdolność] Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności.

Art. 12. [Brak zdolności] Nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat trzynastu, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie.

Art. 13. [Ubezwłasnowolnienie całkowite] § 1. Osoba, która ukończyła lat trzynaście, może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

§ 2. Dla ubezwłasnowolnionego całkowicie ustanawia się opiekę, chyba że pozostaje on jeszcze pod władzą rodzicielską.

Art. 14. [Skutki braku zdolności] § 1. Czynność prawna dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych, jest nieważna.

§ 2. Jednakże gdy osoba niezdolna do czynności prawnych zawarła umowę należącą do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych.

Art. 15. [Ograniczona zdolność] Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście, oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo.

Art. 16. [Ubezwłasnowolnienie częściowe] § 1. Osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

§ 2. Dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo ustanawia się kuratelę.

Art. 17. [Zgoda przedstawiciela ustawowego] Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego.

Art. 18. [Potwierdzenie umowy] § 1. Ważność umowy, która została zawarta przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego zależy od potwierdzenia umowy przez tego przedstawiciela.

§ 2. Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może sama potwierdzić umowę po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych

§ 3. Strona, która zawarła umowę z osobą ograniczoną w zdolności do czynności prawnych, nie może powoływać się na brak zgody jej przedstawiciela ustawowego. Może jednak wyznaczyć temu przedstawicielowi odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

Art. 19. [Czynność jednostronna] Jeżeli osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych dokonała sama jednostronnej czynności prawnej, do której ustawa wymaga zgody przedstawiciela ustawowego, czynność jest nieważna.

Art. 20. [Umowy w drobnych sprawach] Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego

zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego.

Art. 21. [Rozporządzanie zarobkiem] Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego rozporządzać swoim zarobkiem, chyba że sąd opiekuńczy z ważnych powodów inaczej postanowi.

Art. 22. [Przedmioty swobodnego użytku] Jeżeli przedstawiciel ustawowy osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych oddał jej określone przedmioty majątkowe do swobodnego użytku, osoba ta uzyskuje pełną zdolność w zakresie czynności prawnych, które tych przedmiotów dotyczą. Wyjątek stanowią czynności prawne, do których dokonania nie wystarcza według ustawy zgoda przedstawiciela ustawowego.

Art. 22¹. [Pojęcie konsumenta] Za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Art. 23. [Ochrona dóbr osobistych] Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Art. 24. [Środki ochrony] § 1. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

§ 2. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

§ 3. Przepisy powyższe nie uchybiają uprawnieniom przewidzianym w innych przepisach, w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym.